WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 29 lipca 2010 r.*

W sprawie C-151/09

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Juzgado de lo Social Único de Algeciras (Hiszpania) postanowieniem z dnia 26 marca 2009 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 28 kwietnia 2009 r., w postępowaniu:

Federación de Servicios Públicos de la UGT (UGT-FSP)

przeciwko

Ayuntamiento de La Línea de la Concepción,

María del Rosario Vecino Uribe,

Ministerio Fiscal,

* Język postępowania: hiszpański.

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes izby, R. Silva de Lapuerta, G. Arestis, J. Malenovský (sprawozdawca) i D. Šváby, sędziowie,

rzecznik generalny: E. Sharpston,
sekretarz: R. Grass,

uwzględniając procedurę pisemną,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu Ministerio Fiscal przez J.L.M. Retamino, działającego w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu rządu hiszpańskiego przez B. Plaza Cruz, działającą w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez J. Enegrena oraz R. Vidala Puiga, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 6 maja 2010 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady 2001/23/WE z dnia 12 marca 2001 r. w sprawie zbliżania ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do ochrony praw pracowniczych w przypadku przejęcia przedsiębiorstw, zakładów lub części przedsiębiorstw lub zakładów (Dz.U. L 82, s. 16).

2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach sporu pomiędzy Federación de Servicios Públicos de la UGT (UGT-FSP) a Ayuntamiento de La Línea de la Concepción (urzędem miasta La Línea de la Concepción, zwanym dalej „Ayuntamiento de La Línea"), Maríą del Rosario Vecino Uribe i dziewiętnastoma innymi pozwanymi oraz Ministerio Fiscal w przedmiocie odmowy przez Ayuntamiento de La Línea uznania jako prawnych przedstawicieli pracowników osób wybranych do pełnienia tej funkcji w różnych przedsiębiorstwach zajmujących się koncesjonowanymi usługami publicznymi przeniesionymi na to miasto.

Ramy prawne

Uregulowania Unii

3 Dyrektywą 2001/23 dokonano konsolidacji przepisów dyrektywy Rady 77/187/EWG z dnia 14 lutego 1977 r. w sprawie zbliżania ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do ochrony praw pracowniczych w przypadku przejęcia przedsiębiorstw, zakładów lub części przedsiębiorstw lub zakładów (Dz.U. L 61, s. 26) ze zmianami wprowadzonymi uprzednio dyrektywą Rady 98/50/WE z dnia 29 czerwca 1998 r. (Dz.U. L 201, s. 88).

4 Motyw 3 dyrektywy 2001/23 stanowi, że „[k]onieczne jest zapewnienie ochrony pracowników w przypadku zmiany pracodawcy, w szczególności zapewnienie przestrzegania ich praw".

5 Artykuł 1 ust. 1 tej dyrektywy stanowi, że:

„a) Niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do każdego przypadku przejęcia przedsiębiorstwa, zakładu lub części przedsiębiorstwa, zakładu, przez innego pracodawcę w wyniku prawnego przeniesienia własności lub łączenia.

b) Zgodnie z lit. a) i dalszymi postanowieniami [z zastrzeżeniem lit. a) i dalszych postanowień] niniejszego artykułu przejęcie w rozumieniu niniejszej dyrektywy następuje wtedy, kiedy przejmowana jest jednostka gospodarcza, która zachowuje swoją tożsamość, oznaczająca zorganizowane połączenie zasobów, którego celem jest prowadzenie działalności gospodarczej, bez względu na to, czy jest to działalność podstawowa czy pomocnicza.

c) Niniejszą dyrektywę stosuje się do przedsiębiorstw prywatnych i publicznych, prowadzących działalność gospodarczą, bez względu na to, czy działają dla osiągnięcia zysku czy nie. Reorganizacja administracyjna organów administracji publicznej, lub przeniesienie funkcji administracyjnych między organami administracji publicznej, nie stanowi przejęcia w rozumieniu niniejszej dyrektywy".

6 Artykuł 2 ust. 1 wspomnianej dyrektywy stanowi:

„Do celów niniejszej dyrektywy:

[…]

c) »przedstawiciele pracowników« i pokrewne określenia oznaczają przedstawicieli pracowników przewidzianych przez prawo lub praktykę państw członkowskich;

[…]".

7 Zgodnie z art. 6 tejże dyrektywy:

„1. Jeżeli przedsiębiorstwo, zakład lub część przedsiębiorstwa lub zakładu, zachowuje swoją niezależność, status i funkcja przedstawicieli lub przedstawicielstwa pracowników, których dotyczy przejęcie, zostają zachowane na takich samych zasadach i warunkach, jakie istniały przed przejęciem na mocy przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych lub układu, z zastrzeżeniem że spełnione są niezbędne warunki do ustanowienia przedstawicielstwa pracowników.

Akapit pierwszy nie ma zastosowania, jeżeli na mocy przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych lub praktyki w państwach członkowskich lub poprzez układ z przedstawicielami pracowników, spełnione są warunki konieczne do ponownego wyboru przedstawicieli pracowników lub ponownego ustanowienia przedstawicielstwa pracowników.

Jeżeli wobec zbywającego prowadzone jest postępowanie upadłościowe lub inne podobne postępowanie, wszczęte w celu likwidacji aktywów zbywającego, i jeżeli znajduje się on pod nadzorem właściwego organu publicznego (którym może być likwidator, upoważniony przez właściwy organ publiczny), państwo członkowskie może podjąć konieczne środki, aby zapewnić właściwą reprezentację przejmowanym pracownikom do czasu nowych wyborów lub wyznaczenia przedstawicieli pracowników.

Jeżeli przedsiębiorstwo, zakład lub część przedsiębiorstwa lub zakładu nie zachowuje swojej niezależności, państwo członkowskie podejmuje niezbędne środki w celu zapewnienia, że przejmowani pracownicy, którzy byli przedstawicielami przed przejęciem, będą właściwie reprezentowani w okresie niezbędnym do ponownego ustanowienia i ponownych wyborów przedstawicielstwa pracowników, zgodnie z krajowym ustawodawstwem lub praktyką.

2. Jeżeli kadencja przedstawicieli pracowników podlegających przeniesieniu upływa w rezultacie przejęcia, przedstawiciele w dalszym ciągu podlegają ochronie przewidzianej przez przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne lub praktykę państw członkowskich".

Uregulowania krajowe

8 Transpozycja do prawa hiszpańskiego dyrektywy 2001/23 została dokonana królewskim dekretem ustawodawczym nr 1/1995 z dnia 24 marca 1995 r. w sprawie zatwierdzenia nowego brzmienia ustawy dotyczącej regulaminu pracowniczego (BOE nr 75, z dnia 29 marca 1995 r., s. 9654) w brzmieniu wynikającym z ustawy 12/2001 z dnia 9 lipca 2001 r. (BOE nr 164, z dnia 10 lipca 2001 r., s. 24890), zwanym dalej „regulaminem pracowniczym".

9 Na mocy art. 44 regulaminu pracowniczego:

„1. Przejęcie przedsiębiorstwa, zakładu bądź niezależnej jednostki produkcyjnej tego przedsiębiorstwa nie prowadzi automatycznie do zakończenia stosunku pracy; nowy pracodawca wstępuje w prawa i obowiązki poprzedniego pracodawcy z tytułu umowy o pracę i zabezpieczenia społecznego, w tym zobowiązania emerytalne, na warunkach przewidzianych przez właściwe przepisy szczególne, a ogólnie we wszystkie obowiązki w dziedzinie dodatkowej ochrony socjalnej, jakich podjął się zbywający.

[…]

5. W razie gdy przedsiębiorstwo, zakład bądź jednostka produkcyjna podlegające przejęciu zachowuje swoją niezależność, zmiana pracodawcy nie prowadzi automatycznie do wygaśnięcia kadencji prawnych przedstawicieli pracowników, którzy nadal sprawują swoje funkcje na tych samych warunkach co uprzednio".

10 Artykuł 67 ust. 1 in fine regulaminu pracowniczego przewiduje możliwość organizowania wyborów częściowych w przedsiębiorstwie w związku ze wzrostem zatrudnienia w następujący sposób:

„Wybory częściowe można organizować po ustąpieniu ze stanowiska, odwołaniu albo w celu dostosowania przedstawicielstwa pracowników po wzroście zatrudnienia. Układy zbiorowe mogą przewidywać niezbędne środki dla dostosowania przedstawicielstwa pracowników do znacznego obniżenia się zatrudnienia, które może nastąpić w przedsiębiorstwie. Jeśli nie zawierają takiego postanowienia, takie dostosowanie będzie przedmiotem porozumienia między przedsiębiorstwem i przedstawicielami pracowników".

11 Zgodnie z art. 67 ust. 3 regulaminu pracowniczego:

„Kadencja przedstawicieli personelu i członków rady zakładowej wynosi cztery lata, z zastrzeżeniem że zachowują oni swoje funkcje w ramach wykonywania swoich kompetencji i związanych z nimi gwarancji do czasu ogłoszenia i zorganizowania nowych wyborów.

Przedstawiciele personelu i członkowie rady zakładowej mogą zostać odwołani wyłącznie na mocy decyzji pracowników, którzy ich wybrali, podjętej podczas zebrania zwołanego w tym celu, na którym obecna jest co najmniej jedna trzecia wyborców, absolutną większością w głosowaniu powszechnym, wolnym, bezpośrednim i tajnym. Jednakże takie odwołanie nie może nastąpić podczas prowadzenia rokowań dotyczących nowego układu zbiorowego ani być przewidziane przed upływem okresu co najmniej sześciu miesięcy".

Postępowanie przed sądem krajowym i pytanie prejudycjalne

12 W dniu 25 października 2008 r. burmistrz Ayuntamiento de La Línea wydał dekret, w którym postanowił o dokonaniu wykupu różnych koncesji na usługi publiczne,

których świadczenie było do tego czasu powierzone czterem koncesjonariuszom będącym prywatnymi przedsiębiorstwami. Usługi objęte koncesjami, których wykupu dokonano, dotyczyły dozorowania i sprzątania publicznych placówek szkolnych, sprzątania dróg oraz utrzymania parków i ogrodów.

13 Z postanowienia odsyłającego wynika, że po dokonaniu wykupu poszczególnych koncesji na świadczenie usług publicznych przez Ayuntamiento de La Línea pracownicy wchodzący w skład personelu przedsiębiorstw będących do tego czasu koncesjonariuszami zostali przejęci przez organ administracji samorządowej i włączeni do jego personelu, lecz są to bez wyjątku ci sami pracownicy, którzy zajmują nadal te same stanowiska pracy i wykonują te same obowiązki co przed wspomnianym wykupem w tych samych miejscach wykonywania pracy i pod zwierzchnictwem tych samych bezpośrednich przełożonych bez istotnych zmian w warunkach pracy, a jedyna różnica polega na tym, że obecnie ich najwyższymi zwierzchnikami, na szczeblu nad tymi przełożonymi, są odpowiedni funkcjonariusze publiczni, czyli radni lub burmistrz.

14 Po dokonaniu wykupu koncesji prawni przedstawiciele pracowników każdego z tych przedsiębiorstw koncesjonariuszy złożyli wnioski do Ayuntamiento de La Línea dotyczące umożliwienia im korzystania z godzin zwolnienia w celu pełnienia ich obowiązków. Wnioski te zostały odrzucone decyzją z dnia 10 września 2008 r. na tej podstawie, że odpowiedni pracownicy zaprzestali pełnienia swoich funkcji prawnych przedstawicieli na skutek włączenia ich do personelu organów miasta.

15 W tym stanie rzeczy w dniu 28 października 2008 r., po zapoznaniu się z tą decyzją, skarżąca w postępowaniu przed sądem krajowym, czyli FSP-UGT, zażądała wyjaśnień od Ayuntamiento de La Línea, a następnie w dniu 13 listopada 2008 r. wniosła skargę na wspomnianą decyzję do Juzgadode lo Social Único de Algeciras.

16 Postanowieniem z dnia 26 marca 2009 r. Juzgado de lo Social Único de Algeciras postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy przesłanka zachowania niezależności, do której odnosi się art. 6 ust. 1 dyrektywy 2001/23 […], zachodzi w sytuacji faktycznej (takiej jak w postępowaniu przed sądem krajowym), w której po wykupie przez Ayuntamiento różnych koncesji na świadczenie usług publicznych pracownicy wchodzący w skład personelu pracowniczego danych przedsiębiorstw będących do tego czasu koncesjonariuszami zostali przejęci przez wspomniane organy samorządowe i włączeni do ich personelu pracowniczego, lecz są to ci sami pracownicy (bez wyjątku), którzy zajmują te same stanowiska pracy i wykonują te same obowiązki co przed wspomnianym wykupem, w tych samych miejscach wykonywania pracy i pod zwierzchnictwem tych bezpośrednich przełożonych (hierarchicznych zwierzchników) bez istotnych zmian w warunkach pracy, a jedyna różnica polega na tym, iż obecnie ich najwyższymi zwierzchnikami (na szczeblu nad wspomnianymi przełożonymi) są odpowiedni funkcjonariusze publiczni (radni lub burmistrz)?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

17 Stawiając swoje pytanie, sąd krajowy dąży w istocie do ustalenia, czy przejęta jednostka gospodarcza zachowuje swoją niezależność w rozumieniu art. 6 ust. 1 dyrektywy 2001/23, w razie gdy pracownicy, którzy stanowili jej personel, zostali przejęci przez gminę i włączeni do personelu pracowniczego tej gminy, lecz są to ci sami pracownicy, którzy nadal zajmują te same stanowiska pracy i wykonują te same obowiązki co przed przejęciem w tych samych miejscach wykonywania pracy i pod kierownictwem tych samych zwierzchników bez istotnych zmian w warunkach pracy, a jedyna różnica polega na tym, że najwyższymi zwierzchnikami przejętej jednostki stają się funkcjonariusze publiczni.

18 Rząd hiszpański uważa, że przesłanki przejęcia w rozumieniu dyrektywy 2001/23 nie zostały spełnione w sprawie przed sądem krajowym. Należy bowiem podkreślić, że nie nastąpiło przeniesienie istotnych składników materialnych pomiędzy przedsiębiorstwami koncesjonariuszami a Ayuntamiento de La Línea, jako że publiczne placówki szkolne, ulice oraz parki i ogrody miejskie należały już do Ayuntamiento de La Línea. Jedynie przejęty został cały personel zatrudniony przez przedsiębiorstwa koncesjonariuszy. Tymczasem nie można pominąć – nawet jeśli siła robocza stanowi jego istotny czynnik – elementu materialnego, na którym opierają się usługi dozorowania, sprzątania i utrzymania powierzone wspomnianym przedsiębiorstwom koncesjonariuszom.

19 Aby odpowiedzieć na to pytanie, należy zatem na wstępie ustalić, czy przejęcie takie jak to, które miało miejsce w sprawie przed sądem krajowym, objęte jest zakresem art. 1 ust. 1 lit. b) dyrektywy 2001/23. Tylko bowiem w wypadku udzielenia na to pytanie odpowiedzi twierdzącej pojawia się kwestia niezależności w rozumieniu art. 6 ust. 1 dyrektywy 2001/23.

W przedmiocie zaistnienia przejęcia w rozumieniu art. 1 dyrektywy 2001/23

20 Z postanowienia odsyłającego wynika, że przedmiotem sprawy przed sądem krajowym jest przejęcie przez gminę, osobę prawną prawa publicznego, szeregu koncesji na usługi publiczne, których świadczenie do tego czasu było powierzone różnym prywatnym przedsiębiorstwom koncesjonariuszom. Aktem prawnym, na mocy którego dokonano tego odebrania, był dekret gminny.

21 Zgodnie z art. 1 ust. 1 dyrektywy 2001/23 ma ona zastosowanie do każdego przypadku przejęcia przedsiębiorstwa, zakładu lub części przedsiębiorstwa bądź zakładu przez innego pracodawcę w wyniku prawnego przeniesienia własności lub łączenia.

22 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem dyrektywa 2001/23 zapewnia ciągłość stosunków pracy istniejących w obrębie jednostki gospodarczej niezależnie od zmiany własności. Decydującym kryterium dla ustalenia, czy miało miejsce przejęcie w rozumieniu tej dyrektywy, jest zatem ustalenie, czy ta jednostka zachowuje swą tożsamość, co w szczególności wynika z faktycznej kontynuacji funkcjonowania albo jego wznowienia (zob. w szczególności wyroki: z dnia 18 marca 1986 r. w sprawie 24/85 Spijkers, Rec. s. 1119, pkt 11, 12; a także z dnia 15 grudnia 2005 r. w sprawach połączonych C-232/04 i C-233/04 Güney-Görres i Demir, Zb.Orz. s. I-11237, pkt 31 i przytoczone tam orzecznictwo).

23 Trybunał orzekł pod rządami dyrektywy 77/187 zmienionej dyrektywą 98/50, iż zwykła okoliczność, że przejmujący jest osobą prawną prawa publicznego, w danym przypadku gminą, nie pozwala na wyłączenie zaistnienia przejęcia objętego zakresem stosowania wspomnianej dyrektywy (wyrok z dnia 26 października 2000 r. w sprawie C-175/99 Mayeur, Rec. s. I-7755, pkt 33). Taki sam wniosek nasuwa się także pod rządami dyrektywy 2001/23.

24 Okoliczność, że aktem, na mocy którego dokonano odebrania koncesji na usługi publiczne, jest dekret, czyli akt podjęty jednostronnie przez Ayuntamiento de La Línea, nie stoi na przeszkodzie stwierdzeniu przejęcia w rozumieniu dyrektywy 2001/23 pomiędzy prywatnymi przedsiębiorstwami koncesjonariuszami a Ayuntamiento de La Línea.

25 Trybunał orzekł bowiem uprzednio, iż okoliczność, że przejęcie wynika z jednostronnych decyzji władz publicznych, a nie z uzgodnionej woli, nie wyłącza stosowania wspomnianej dyrektywy (zob. wyroki: z dnia 19 maja 1992 r. w sprawie C-29/91 Redmond Stichting, Rec. s. I-3189, pkt 15–17; a także z dnia 14 września 2000 r. w sprawie C-343/98 Collino i Chiappero, Rec. s. I-6659, pkt 34).

26 Aby możliwe było stosowanie dyrektywy 2001/23, przejęcie powinno obejmować jednostkę gospodarczą zorganizowaną w sposób stały, której działalność nie ogranicza się do wykonania określonego zadania (zob. w szczególności wyrok z dnia 19 września 1995 r. w sprawie C-48/94 Rygaard, Rec. s. I-2745, pkt 20). Pojęcie jednostki odsyła zatem do zorganizowanej zbiorowości osób i składników pozwalających na prowadzenie działalności gospodarczej, która realizuje określony cel (zob. w szczególności wyroki: z dnia 11 marca 1997 r. w sprawie C-13/95 Süzen, Rec. s. I-1259, pkt 13; z dnia 20 listopada 2003 r. w sprawie C-340/01 Abler i in., Rec. s. I-14023, pkt 30; a także ww. wyrok w sprawie Güney-Görres i Demir, pkt 32).

27 Dla stwierdzenia, czy przesłanki przejęcia jednostki gospodarczej zorganizowanej w sposób stały zostały spełnione, należy wziąć pod rozwagę wszystkie okoliczności faktyczne, które charakteryzują dane zachowanie, do których zalicza się w szczególności rodzaj przedsiębiorstwa lub zakładu, o który chodzi, przejęcie lub brak przejęcia składników majątkowych takich jak budynki i ruchomości, wartość składników niematerialnych w chwili przejęcia, przejęcie lub brak przejęcia większości pracowników przez nowego pracodawcę, przejęcie lub brak przejęcia klientów, a także stopień podobieństwa działalności prowadzonej przed i po przejęciu oraz czas ewentualnego zawieszenia tej działalności. Okoliczności te stanowią jednakże tylko pojedyncze elementy oceny, która musi być dokonana całościowo, i stąd nie mogą być one oceniane osobno (zob. w szczególności ww. wyroki: w sprawie Spijkers, pkt 13; w sprawie Redmond Stichting, pkt 24; w sprawie Süzen, pkt 14; w sprawie Abler i in., pkt 33, 34; a także w sprawie Güney-Görres i Demir, pkt 33, 34).

28 Ponadto Trybunał zauważył, że w pewnych sektorach jednostka gospodarcza może funkcjonować bez znacznych materialnych czy niematerialnych składników majątkowych, tak że zachowanie tożsamości takiej jednostki po dokonaniu transakcji, której przedmiot stanowiła, nie może w założeniu zależeć od przeniesienia tych składników (zob. ww. wyrok w sprawie Süzen, pkt 18; wyroki z dnia 10 grudnia 1998 r.: w sprawach połączonych C-127/96, C-229/96 i C-74/97 Hernández Vidal i in., Rec. s. I-8179, pkt 31, a także w sprawach połączonych C-173/96 i C-247/96 Hidalgo i in., Rec. s. I-8237, pkt 31).

29 Trybunał orzekł zatem, że w zakresie, w jakim w pewnych sektorach, w których działalność opiera się głównie na sile roboczej, zbiorowość pracowników, która prowadzi na stałe wspólną działalność, może odpowiadać jednostce gospodarczej, jednostka taka może zachować swoją tożsamość po dokonaniu jej przejęcia, gdy nowy kierownik przedsiębiorstwa nie ograniczy się do kontynuowania danej działalności, lecz przejmie także zasadniczą część, w znaczeniu ilości i kompetencji, stanu liczebnego załogi, który jego poprzednik specjalnie przydzielił do tego zadania. W takim przypadku nowy kierownik przedsiębiorstwa nabywa bowiem zorganizowaną całość składników, które pozwolą mu na kontynuowanie działalności lub pewnych elementów działalności przedsiębiorstwa zbywającego w sposób stały (ww. wyroki: w sprawie Süzen, pkt 21; w sprawach połączonych Hernández Vidal i in., pkt 32; a także w sprawach połączonych Hidalgo i in., pkt 32).

30 W szczególności Trybunał orzekł w odniesieniu do przedsiębiorstwa zajmującego się sprzątaniem, że zorganizowana zbiorowość wyspecjalizowanych pracowników najemnych, wykonujących na stałe wspólną funkcję może, wobec braku innych zasobów przedsiębiorstwa, stanowić jednostkę gospodarczą (ww. wyrok w sprawach połączonych Hernández Vidal i in., pkt 27).

31 Jak zauważyła rzecznik generalna w pkt 39 swojej opinii, okoliczność, że w sprawie przed sądem krajowym składniki będące przedmiotem usług świadczonych przez prywatne przedsiębiorstwa koncesjonariuszy, takie jak budynki szkolne, ulice, parki i ogrody publiczne, nie zostały przejęte, okazuje się pozbawiona wszelkiego znaczenia. Takimi materialnymi składnikami majątkowymi, które powinny być ewentualnie brane pod uwagę, są bowiem urządzenia, maszyny lub sprzęt rzeczywiście używane do świadczenia usług dozorowania, sprzątania i utrzymania.

32 Do sądu krajowego należy ustalenie w świetle całości poprzedzających elementów interpretacyjnych, czy w sprawie przed sądem krajowym miało miejsce przejęcie w rozumieniu dyrektywy 2001/23.

W przedmiocie pojęcia niezależności w rozumieniu art. 6 dyrektywy 2001/23

33 Rząd hiszpański utrzymuje, że pojęcie niezależności widniejące w art. 6 dyrektywy 2001/23 należy interpretować jako równoważne pojęciu tożsamości ujętemu w art. 1 ust. 1 lit. b) tej dyrektywy. Jednakże interpretacji tej nie można przyjąć.

34 Jak wynika z art. 1 ust. 1 lit. b) dyrektywy 2001/23, kwestię dotyczącą zachowania tożsamości ocenia się bowiem w chwili transakcji obejmującej prawne przeniesienie własności lub łączenie danej jednostki gospodarczej. Tylko wtedy, gdy tożsamość tej jednostki zostaje zachowana, czynność taka może zostać uznana za „przejęcie" w rozumieniu tej dyrektywy.

35 Natomiast kwestię dotyczącą utrzymania niezależności można ocenić dopiero od chwili, gdy zostało już stwierdzone zaistnienie przejęcia w rozumieniu dyrektywy 2001/23. Dyrektywa ta znajduje bowiem zastosowanie do każdego przejęcia spełniającego przesłanki zawarte w jej art. 1 ust. 1 niezależnie od tego, czy jednostka gospodarcza zachowuje niezależność w ramach struktury istniejącej u przejmującego, czy też niezależności tej nie zachowuje (zob. wyrok z dnia 12 lutego 2009 r. w sprawie C-466/07 Klarenberg, Zb.Orz. s. I-803, pkt 50).

36 Gdyby pojęcia tożsamości i niezależności były równoważne, wstępna część art. 6 ust. 1 akapit pierwszy dyrektywy 2001/23, która wprowadza przesłankę dotyczącą zachowania niezależności przez dane przedsiębiorstwo, zakład lub część przedsiębiorstwa bądź zakładu, byłaby bezcelowa, jako że art. 6 ust. 1 tej dyrektywy stosowałby się automatycznie w przypadku zachowania tożsamości przez jednostkę gospodarczą w rozumieniu art. 1 ust. 1 lit. b) wspomnianej dyrektywy. Z tego względu pojęcia te nie są równoważne, a kwestia, czy przedsiębiorstwo zachowało swoją niezależność

dla celów art. 6 dyrektywy 2001/23 powinna być rozpatrywana po ustaleniu, że miało miejsce przejęcie w rozumieniu tej dyrektywy.

37 W odniesieniu do pojęcia niezależności należy stwierdzić, że wspomniany art. 6 nie zawiera jego definicji. Wspomniane pojęcie nie jest ponadto zdefiniowane w pozostałych przepisach wspomnianej dyrektywy.

38 Tymczasem zgodnie z utrwalonym orzecznictwem zarówno względy jednolitego stosowania prawa Unii, jak i zasady równości wskazują na to, że treści przepisu prawa Unii, który nie zawiera wyraźnego odesłania do prawa państw członkowskich dla określenia jego znaczenia i zakresu, należy zwykle nadać w całej Unii Europejskiej autonomiczną i jednolitą wykładnię (zob. podobnie ostatnio wyrok z dnia 3 grudnia 2009 r. w sprawie C-433/08 Yaesu Europe, Zb.Orz. s. I-11487, pkt 18 i przytoczone tam orzecznictwo).

39 Ponadto zgodnie z również utrwalonym orzecznictwem ustalenie znaczenia i zakresu pojęć, których definicji prawo Unii nie zawiera, powinno być dokonywane zgodnie z ich zwyczajowym znaczeniem w języku potocznym, przy jednoczesnym uwzględnieniu kontekstu, w którym są one użyte, i celów uregulowania, którego są częścią (zob. podobnie w szczególności wyroki: z dnia 10 marca 2005 r. w sprawie C-336/03 easyCar, Zb.Orz. s. I-1947, pkt 21; z dnia 22 grudnia 2008 r. w sprawie C-549/07 Wallentin-Hermann, Zb.Orz. s. I-11061, pkt 17; z dnia 5 marca 2009 r. w sprawie C-556/07 Komisja przeciwko Francji, pkt 50).

40 Należy przypomnieć przede wszystkim, że dyrektywa 2001/23 ma na celu zapewnienie ochrony praw pracowniczych w razie zmiany pracodawcy przez umożliwienie

pracownikom pozostania w zatrudnieniu u nowego pracodawcy na tych samych warunkach jak te uzgodnione ze zbywającym (zob. w szczególności wyroki: z dnia 10 lutego 1988 r. w sprawie 324/86 Foreningen af Arbejdsledere i Danmark, Rec. s. 739, pkt 9; z dnia 9 marca 2006 r. w sprawie C-499/04 Werhof, Zb.Orz. s. I-2397, pkt 25; z dnia 27 listopada 2008 r. w sprawie C-396/07 Juuri, Zb.Orz. s. I-8883, pkt 28). Prawo pracowników do posiadania przedstawicielstwa nie stanowi wyjątku. Wynika z tego, że co do ogólnej zasady przejęcie to nie może mieć wpływu na to przedstawicielstwo.

41 Artykuł 6 ust. 1 akapit pierwszy dyrektywy 2001/23, zawierający ogólną zasadę dotyczącą przedstawicielstwa pracowników, stanowi bowiem, że jeżeli przedsiębiorstwo, zakład lub część przedsiębiorstwa lub zakładu zachowuje swoją niezależność, status i funkcja przedstawicieli lub przedstawicielstwa pracowników, których dotyczy przejęcie, zostają zachowane na takich samych zasadach i warunkach, jakie istniały przed przejęciem.

42 Następnie należy zauważyć, że zgodnie ze zwyczajowym znaczeniem w języku potocznym termin „niezależność" oznacza uprawnienie do rządzenia się własnymi prawami.

43 W odniesieniu do jednostki gospodarczej termin ten oznacza uprawnienia przyznane przełożonym tej jednostki do organizowania w sposób względnie swobodny i niezależny pracy w obrębie wspomnianej jednostki w celu prowadzenia właściwej dla niej działalności gospodarczej, a w szczególności uprawnienia do wydawania zarządzeń i poleceń, przydzielania zadań podporządkowanym pracownikom danej jednostki oraz decydowania o użyciu środków materialnych, którymi dysponuje, bez bezpośredniej ingerencji ze strony innych struktur organizacyjnych pracodawcy (dalej „uprawnienia organizacyjne").

44 Z tego względu niezależność zostaje co do zasady zachowana w rozumieniu art. 6 ust. 1 akapit pierwszy dyrektywy 2001/23, gdy po przejęciu uprawnienia organizacyjne przełożonych przejętej jednostki pozostają w ramach struktur organizacyjnych przejmującego w istocie niezmienione w stosunku do sytuacji, która istniała przed przejęciem.

45 Zatem w niniejszym przypadku prawo pracowników do posiadania przedstawicielstwa powinno co do zasady być realizowane na takich samych zasadach i warunkach, jakie istniały przed przejęciem.

46 Natomiast w razie gdy pracownicy po przejęciu podlegają przełożonym, których uprawnienia organizacyjne uległy ograniczeniu i nie mogą być już uznawane za niezależne, interesy tych pracowników nie są już od tego momentu takie same i w rezultacie zasady i warunki dotyczące ich przedstawicielstwa muszą zostać przystosowane do zmian, które nastąpiły. To dlatego, jak wynika z art. 6 ust. 1 akapit czwarty dyrektywy 2001/23, kadencja przedstawicieli pracowników podlegających przeniesieniu powinna w takim przypadku być ograniczona wyłącznie do okresu niezbędnego do ponownego ustanowienia i ponownych wyborów przedstawicielstwa pracowników.

47 Co się tyczy przypadku ewentualnego przetasowania pewnych uprawnień organizacyjnych wewnątrz przejętej jednostki, nie może to w zasadzie naruszyć jej niezależności. Ważne jest, że wszyscy przełożeni przejętej jednostki mogą wykonywać uprawnienia organizacyjne, którymi dysponowali jeszcze przed przejęciem w stosunku do pozostałych struktur organizacyjnych nowego pracodawcy.

48 Ponadto zwykła zmiana najwyższych zwierzchników, jak w sprawie przed sądem krajowym, nie może sama w sobie osłabiać niezależności przejętej jednostki.

49 Jedynie uprawnienia umożliwiające tym zwierzchnikom bezpośrednie organizowanie działalności pracowników tej jednostki i przejmowanie procesów decyzyjnych wewnątrz tej jednostki może naruszać niezależność wspomnianej jednostki. Uznaje się jednak, że takie przejmowanie procesów decyzyjnych wewnątrz przejętej jednostki nie może być uważane za osłabiające jej niezależność, jeśli następuje to wyjątkowo w przypadkach niecierpiących zwłoki, takich jak poważny wypadek utrudniający funkcjonowanie tej jednostki, przejściowo i na mocy określonych w tym celu zasad.

50 Ponadto zwykłe uprawnienia kontrolne ze strony najwyższych zwierzchników nie mają wpływu co do ogólnej zasady na niezależność przejętej jednostki, chyba że obejmują one także uprawnienia takie jak wyszczególnione w poprzednim punkcie.

51 Taka wykładnia pojęcia niezależności pozwala poza tym zachować skuteczność art. 6 dyrektywy 2001/23, jako że w praktyce przejęciu przedsiębiorstwa, zakładu lub części przedsiębiorstwa lub zakładu prawie zawsze towarzyszy zastąpienie osób będących najwyższymi zwierzchnikami.

52 Wykładni tej nie mogą podważać argumenty rządu hiszpańskiego, zgodnie z którymi taka wykładnia, skutkująca w sprawie przed sądem krajowym kontynuacją istnienia obecnego przedstawicielstwa pracowników, po pierwsze, doprowadziłaby do pewnego rodzaju „podwójnego przedstawicielstwa" w obrębie załogi nowego pracodawcy, a po drugie, nie uwzględniałaby szkody ekonomicznej, którą poniósłby nowy pracodawca ze względu na konieczność zapewnienia przedstawicielom przejętych pracowników „godzin zwolnienia w celu pełnienia ich obowiązków". Argumenty te dążą bowiem po prostu do podważenia skutków prawnych dokonanego przez prawodawcę Unii wyboru dotyczącego ustanowienia art. 6 dyrektywy 2001/23.

53 Podobnie należy odrzucić argument rządu hiszpańskiego dotyczący dyskryminacji i naruszenia zasady równego traktowania wobec przedstawicieli pracowników i przedstawicieli związków zawodowych obecnej załogi nowego pracodawcy.

54 W tym względzie, jak zauważyła rzecznik generalna w pkt 88 swojej opinii, nawet przy założeniu, że sytuacja pracowników przejętych i pracowników zatrudnionych przez nowego pracodawcę jest porównywalna, różnica w traktowaniu wynikająca z możliwej nierównowagi w ramach struktury organizacyjnej nowego pracodawcy na niekorzyść przedstawicieli związków zawodowych, którzy są tam już reprezentowani, i danych przedstawicieli załogi, których liczba pozostaje niezmieniona, byłaby uzasadniona w świetle celu dyrektywy 2001/23, którym jest zapewnienie w miarę możliwości i w praktyce, by nowi pracownicy nie byli pokrzywdzeni z powodu przejęcia w porównaniu do sytuacji występującej przed tym przejęciem.

55 Wreszcie w odniesieniu do argumentu dotyczącego naruszenia wolności zrzeszania się obecnej załogi wystarczy stwierdzić, że rząd hiszpański nie wykazał na czym w okolicznościach sprawy przed sądem krajowym polega naruszenie korzystania z tej podstawowej wolności wskutek utrzymania przedstawicielstwa pracowników przejętej jednostki.

56 W świetle ogółu powyższych rozważań na postawione pytanie należy odpowiedzieć, iż przejęta jednostka gospodarcza zachowuje swoją niezależność w rozumieniu art. 6 ust. 1 dyrektywy 2001/23, w razie gdy uprawnienia przyznane przełożonym tej jednostki w ramach struktur organizacyjnych zbywającego, mianowicie uprawnienie do organizowania w sposób względnie swobodny i niezależny pracy w obrębie wspomnianej jednostki w celu prowadzenia właściwej dla niej działalności gospodarczej, a w szczególności uprawnienia do wydawania zarządzeń i poleceń, przydzielania zadań podporządkowanym pracownikom danej jednostki oraz decydowania o użyciu środków materialnych, którymi dysponuje, bez bezpośredniej ingerencji ze strony innych struktur organizacyjnych pracodawcy, pozostają w ramach struktur organizacyjnych przejmującego w istocie niezmienione. Zwykła zmiana najwyższych zwierzchników nie może sama w sobie osłabiać niezależności przejętej jednostki, chyba że nowi najwyżsi zwierzchnicy dysponują uprawnieniami umożliwiającymi im

bezpośrednie organizowanie działalności pracowników tej jednostki i przejmowanie w ten sposób od bezpośrednich zwierzchników pracowników procesów decyzyjnych wewnątrz tej jednostki.

W przedmiocie kosztów

57 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

Przejęta jednostka gospodarcza zachowuje swoją niezależność w rozumieniu art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady 2001/23/WE z dnia 12 marca 2001 r. w sprawie zbliżania ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do ochrony praw pracowniczych w przypadku przejęcia przedsiębiorstw, zakładów lub części przedsiębiorstw lub zakładów, w razie gdy uprawnienia przyznane przełożonym tej jednostki w ramach struktur organizacyjnych zbywającego, mianowicie uprawnienie do organizowania w sposób względnie swobodny i niezależny pracy w obrębie wspomnianej jednostki w celu prowadzenia właściwej dla niej działalności gospodarczej, a w szczególności uprawnienia do wydawania zarządzeń i poleceń, przydzielania zadań podporządkowanym pracownikom danej jednostki oraz decydowania o użyciu środków materialnych, którymi dysponuje,

bez bezpośredniej ingerencji ze strony innych struktur organizacyjnych pracodawcy, pozostają w ramach struktur organizacyjnych przejmującego w istocie niezmienione.

Zwykła zmiana najwyższych zwierzchników nie może sama w sobie osłabiać niezależności przejętej jednostki, chyba że nowi najwyżsi zwierzchnicy dysponują uprawnieniami umożliwiającymi im bezpośrednie organizowanie działalności pracowników tej jednostki i przejmowanie w ten sposób od bezpośrednich zwierzchników pracowników procesów decyzyjnych wewnątrz tej jednostki.

Podpisy